

5. Streszczenie

Niniejsza praca doktorska poświęcona została tematowi stylu brillant w twórczości kompozytorów francuskich, którzy na przełomie XIX i XX wieku byli artystycznie i zawodowo związani z Konserwatorium Paryskim. Termin »brillant«
pojmowany jest synonimicznie z nurtem, charakteryzującym się określonymi cechami stylistycznymi (szczególnie związanymi z wirtuozostwem) i występującym w konkretnym repertuarze instrumentalnym. Temat pracy współgra z kręgiem zainteresowań autora, który jest czynnym muzykiem oboistą. Jej powstanie spowodował m.in. stan literatury przedmiotu, bowiem jeśli jest ona poświęcona obojowi, to rzadko skupia się na charakterystyce stylu brillant. Literatura poświęcona natomiast samemu stylowi brillant nie jest jeszcze szczególnie rozbudowana w muzykologii i teorii muzyki, pomija ponadto kompozycje przeznaczone na instrumenty dęte.

Struktura dysertacji ujęta została w trzy główne rozdziały.

W pierwszym z nich zawarto opis stylu brillant – jego charakterystykę, genezę (sięgającą drugiej połowy XVIII wieku) oraz historię rozwoju aż do początków wieku XX, wraz z uwzględnieniem wybranych paryskich przedstawicieli tego nurtu oraz zarysem ich działalności. Kolejno omówiony zostaje także wpływ brillant na technikę wykonawczą, a także rozwój budownictwa instrumentów, ze szczególnym uwzględnieniem oboju.

W rozdziale drugim w bardziej szczegółowy sposób poruszony został temat dokonań najważniejszych paryskich oboistów i konstruktorów tego instrumentu: Gustave'a Vogta, rodziny Triébertów oraz Georges'a Gilleta. W ostatnim, trzecim rozdziale skupiono się na samej deskrypcji sześciu utworów kameralnych, przeznaczonych na obój i fortepian, skomponowanych przez wybranych kompozytorów francuskich w stosunkowo szerokim zakresie czasowym. Do omówionych w pracy kompozycji należą Troisième Solo de Concert Gustava Vogta, Nocturne sur Le Siege de Corinthe op. 16 Henriego Broda, Quatrième Solo de Concert op. 77 Stanisława Verrousta, Deux Pièces na obój i fortepian op. 102 Charlesa Lefebvre, Solo na obój i fortepian Emila Paladilhe. Prelude et variations sur „Le Carnaval de Venise” op. 20 Theodore'a Lallieta. Jak wynika z analiz wspomnianych kompozycji, przynależność do stylu brillant determinowała zarówno formę, jak i wykonawczy aspekt utworów oraz związany z nim dobór środków technicznych. Deskrypcja utworów uzupełniona została analizą problemów interpretacyjnych. Przedstawione w niniejszej pracy kompozycje są w ocenie autora, niezwykle cenne dla historii oboju – zarówno z perspektywy wykonawczej, technicznej jak i dydaktycznej. Odnosząc się do samego fortepianu - racji, iż w przeciągu XIX wieku jedną z najbardziej rozwiniętych dziedzin muzycznych stała się muzyka fortepianowa, większość kompozycji w stylu brillant zawierała akompaniament na właśnie tym instrumencie. Wynikało to z kulturowych tendencji epoki oraz szczególnie szybkiego wówczas rozwoju techniki pianistycznej. Styl brillant miał wobec tego olbrzymi wpływ na rozwój techniczny oboju – ciągłe dążenia do udoskonalania techniki przez oboistów związanych z Konserwatorium Paryskim spowodowały, że ośrodek ten stał się w tej kwestii jednym z najważniejszych na świecie i pozostaje takim do dziś. Działalność oboistów, a także budowniczych instrumentów nad udoskonalaniem instrumentu, wśród nich Charlesa i Frédérica Triébert czy François Lorée, spowodowała, że instrument rozwijał się silnie pod względem technicznym i mógł nadążyć za trendami wyznaczanymi przez styl brillant. Cel niniejszej pracy stanowiła chęć przybliżenia stylu brillant w kontekście historii oboju i jego wpływu zarówno na rozwój techniczny instrumentu, jak i twórczość kompozytorską, w tym przypadku z kręgu Konserwatorium Paryskiego. Mam nadzieję, że prezentacja omawianych w pracy utworów przyczyni się do odkrycia ich na nowo, szczególnie przez młodszych adeptów gry na oboju.

6. Summary

The following dissertation is focused on brilliant style in the output of certain French composers connected with Paris Conservatory between 19th and 20th century. Term <<brilliant>> is synonymous with the musical trend, characterized by certain stylistic traits (especially those connected to virtuosity) being present in certain instrumental repertoire. Main theme corresponds with author's (active musician-oboist) interests. The idea of this dissertation was in some way provoked by the state of source literature. If it is dedicated to oboe, it is rarely focused on the characteristics of brilliant style, whereas literature specifically about brilliant style is not particularly expanded in musicology and music theory, and often omits pieces written for wind instruments.

The structure of this dissertation is composed into three chapters.

The first one contains the description of brilliant style – its' characteristics, genesis (dated back to the second half of 18th century), including certain Parisian representatives of this trend and the description of their main activity. In sequence there is brilliant style's influence on performance technique, as well as development of constructing instruments, particularly oboe.

The second chapter contains more specific descriptions of the achievements attributed to the most important Parisian oboists and oboe makers: Gustave Vogt, Triébert family and Georges Gillet. Last, third chapter is focused on describing six chamber pieces written for oboe and piano, composed in fairly wide time range by selected French composers. The list of compositions goes as follows: Troisieme Solo de Concert by Gustave Vogt, Nocturne sur Le Siege de Corinthe op. 16 by Henry Brode, Quatrieme Solo de Concert op. 77 by Stanislas Verroust, Deux Pieces for oboe and piano op. 102 by Charles Lefebvre, Solo for oboe and piano by Emilo Paladilhe and Prelude et variations sur „Le Carnaval de Venise” op. 20 by Theodore Lalliete. The main takeaway from these analyses is that pieces' belonging to brilliant style determines formal structure, as well as performative aspect of pieces and choice of technical measures. Description of pieces has been supplemented by the analysis of interpretational problems. Compositions presented in this dissertation are, in author's opinion, crucial in regards to oboe history – considering the perspective of performing, instrument making and teaching. Taking into account that in 19th century the most developed domain (arguably) was piano music, most of the pieces in brilliant style contained accompaniment on this particular instrument. That was because of cultural tendencies of the romantic era and rapid development of piano playing technique.

Brilliant style had a huge impact on the technical developement of oboe – consistent striving to perfecting the performance technique by oboist affiliated with Paris Conservatory, made this place one of the most important in this regard, and it remains so to this day. The input of oboists, as well as instrument makers, especially Charles and Frédéric Triébert and François Lorée, made it so, that the oboe has strongly developed in technical aspect and could keep up with the trends that correspond with brilliant style.

The aim of this dissertation was to elaborate on brilliant style in context of oboe's history and its' influence on the technical developement of the instrument, as well as musical input of composers from Paris Conservatory. Hopefully the presentation of analyzed pieces will contribute to discovering them anew, particularly by younger oboe adepts.